

*Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Οικονομικά Ενέργειας

Μαρία Καρασίμου

Διδάκτορας του
Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών
(ΤΗΜΜΥ)

*ΗΜ554 Εισαγωγή στην Οικονομία της Ενέργειας
Εαρινό Εξάμηνο 2024-25*

Τέλειος Ανταγωνισμός και Καθαρό Μονοπώλιο

Τι είναι τέλειος ανταγωνισμός και τι είναι μονοπώλιο

Τέλειο Ανταγωνισμό έχουμε όταν στην αγορά υπάρχουν πολλοί πωλητές και δεν υπάρχουν περιορισμοί, οικονομικοί ή νομικοί, στην είσοδο και στην έξοδο από την αγορά για οποιονδήποτε θέλει να δραστηριοποιηθεί ως πωλητής.

Μονοπώλιο όταν μία επιχείρηση δραστηριοποιείται στην αγορά ως πωλητής.

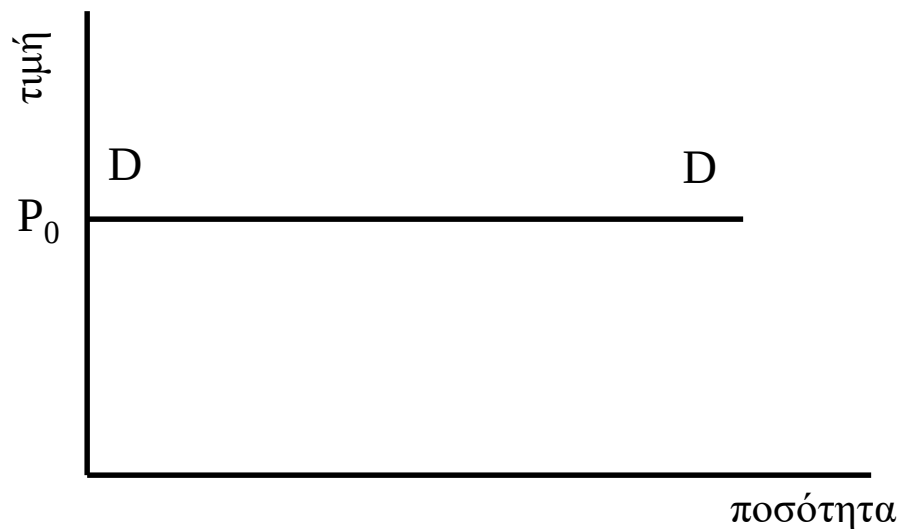

Τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του τέλει ανταγωνισμού

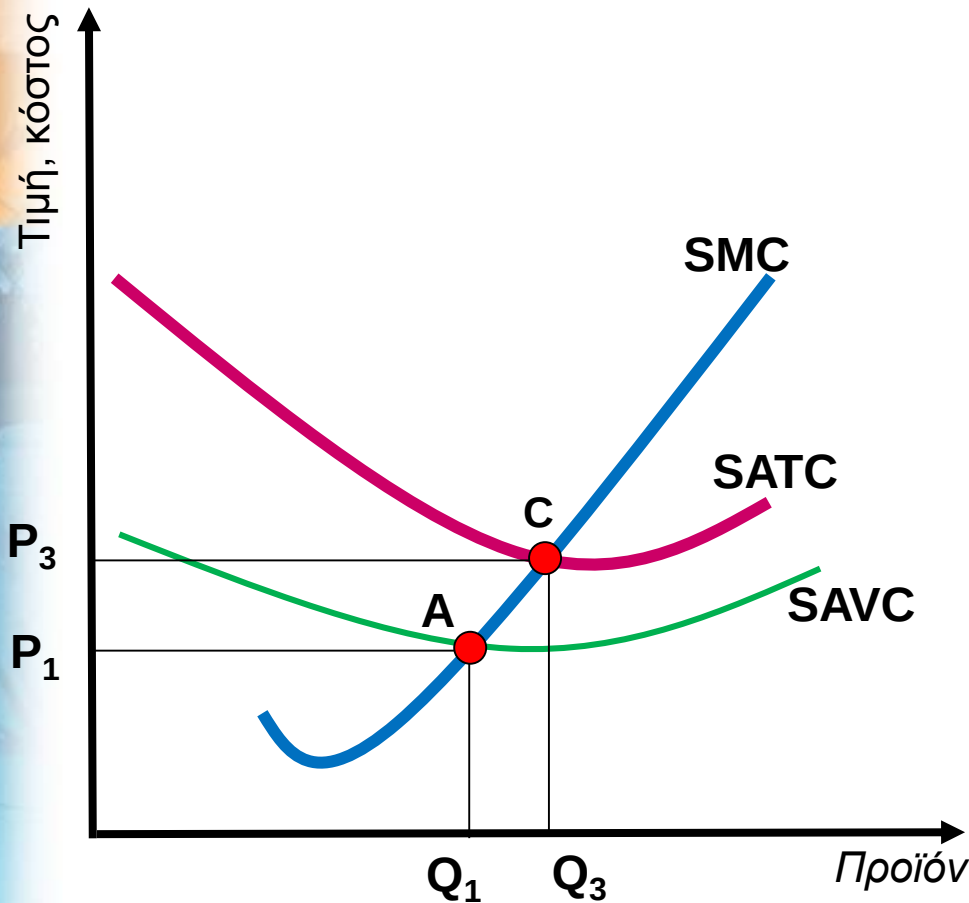
- Μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων στον κλάδο έτσι ώστε καθεμία να είναι ασήμαντη σε σχέση με τον κλάδο
- Ομοιογενές προϊόν για να μπορούν οι αγοραστές να επιλέξουν μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων όταν οι τιμές του διαφέρουν
- Οι καταναλωτές έχουν τέλεια πληροφόρηση σχετικά με τα χαρακτηριστικά και την ποιότητα των προϊόντων
- Ελεύθερη είσοδος και έξοδος των επιχειρήσεων

Η καμπύλη ζήτησης της ανταγωνιστικής επιχείρησης

- Πολλοί αγοραστές και πωλητές, έτσι ώστε κανένα άτομο να μην πιστεύει ότι οι πράξεις του μπορούν να επηρεάσουν την τιμή της αγοράς.
- Οι επιχειρήσεις λαμβάνουν την τιμή ως δεδομένη, άρα αντιμετωπίζουν μία οριζόντια καμπύλη ζήτησης.

Η καμπύλη προσφοράς υπό συνθήκες τέλει ανταγωνισμού

Άρα η βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς είναι η καμπύλη SMC επάνω από το σημείο A, σημείο στο οποίο η καμπύλη SMC τέμνει την καμπύλη SAVC στο χαμηλότερο σημείο. Δείχνει πόσο θα παράγει η επιχείρηση για κάθε δεδομένο επίπεδο τιμής.

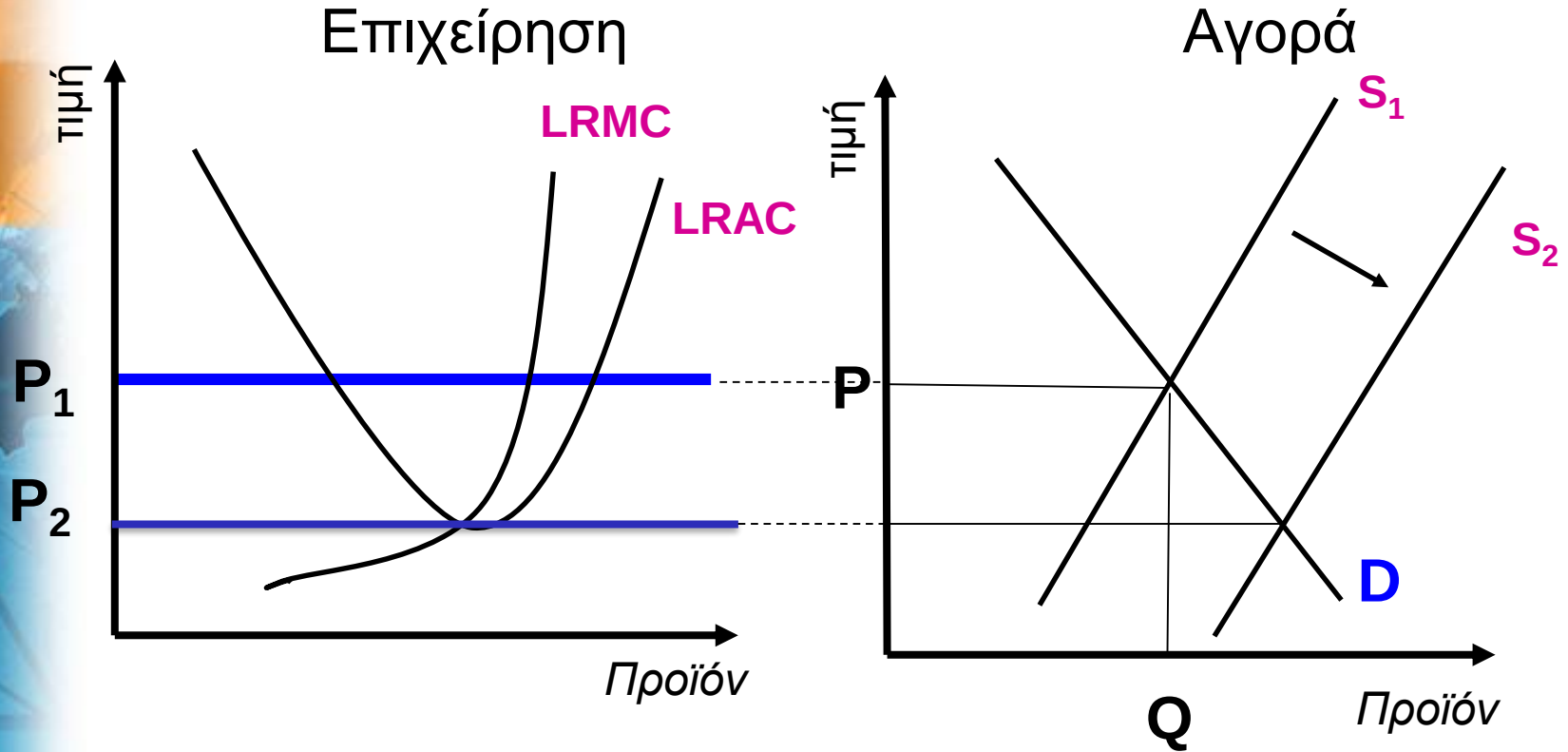

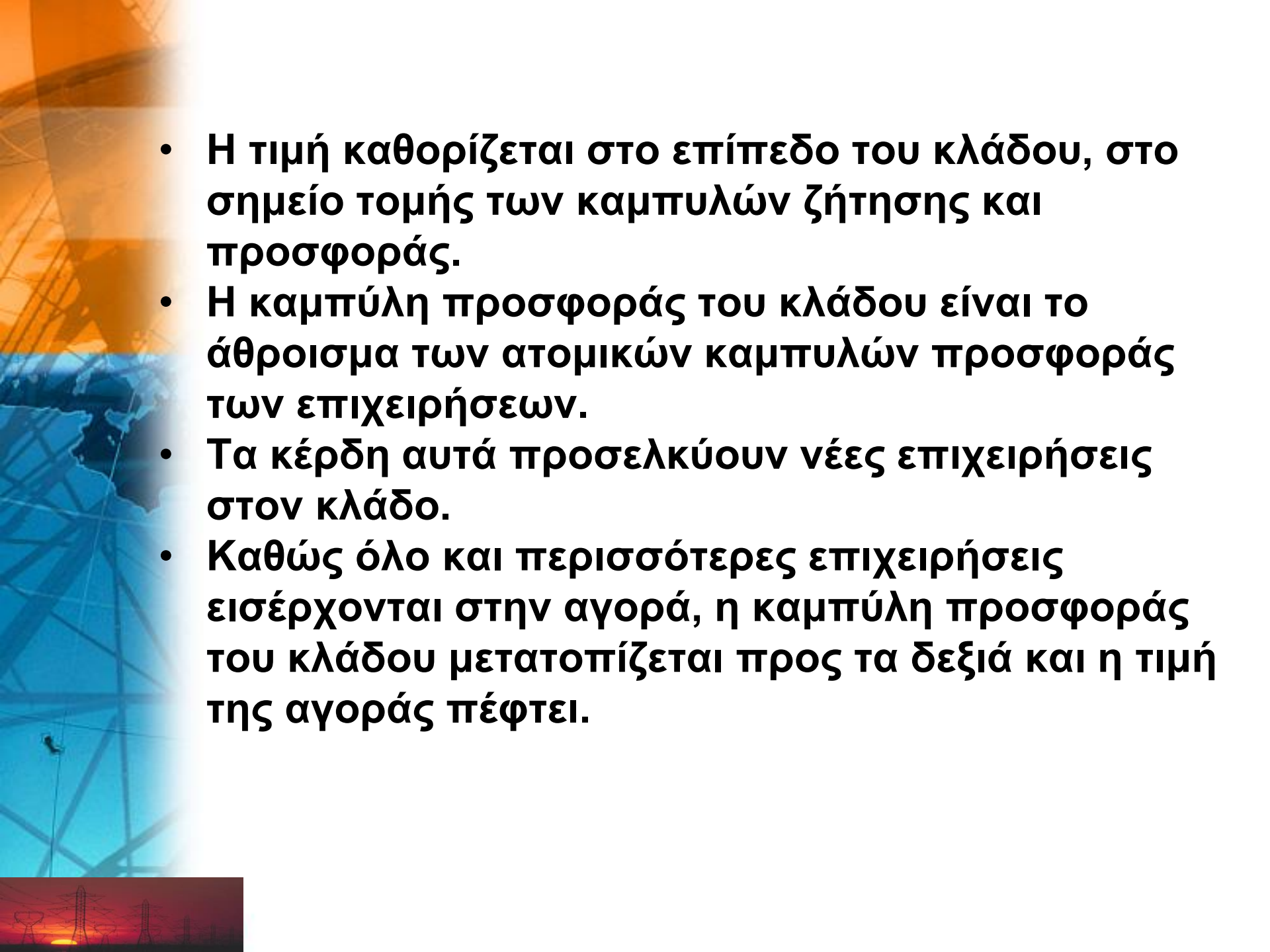
- Στο σημείο D η τιμή είναι ίση με το οριακό κόστος.
- Η τιμή P_4 είναι μεγαλύτερη από το $SAVC$ στο επίπεδο του προϊόντος Q_4 και παράγει κέρδη.

Η καμπύλη προσφοράς υπό συνθήκες τέλει ανταγωνισμού

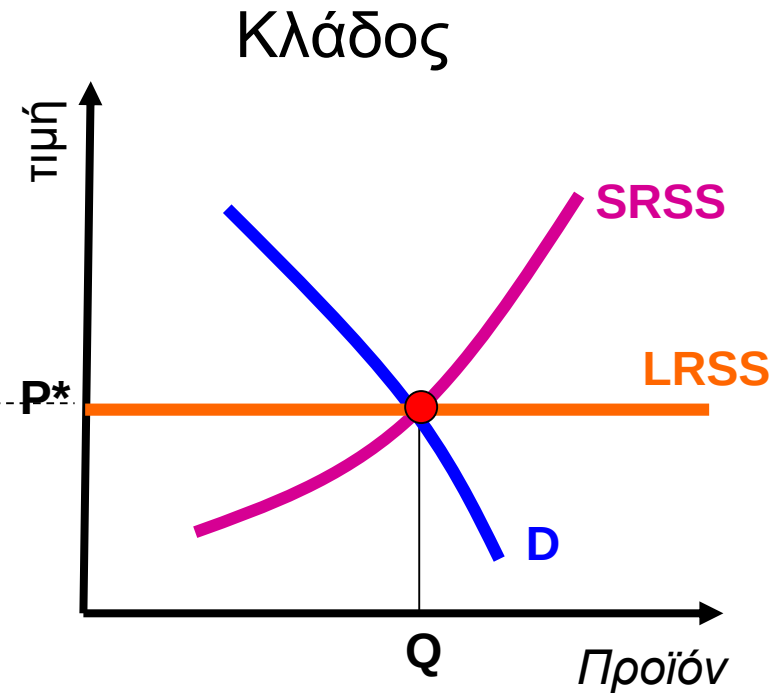
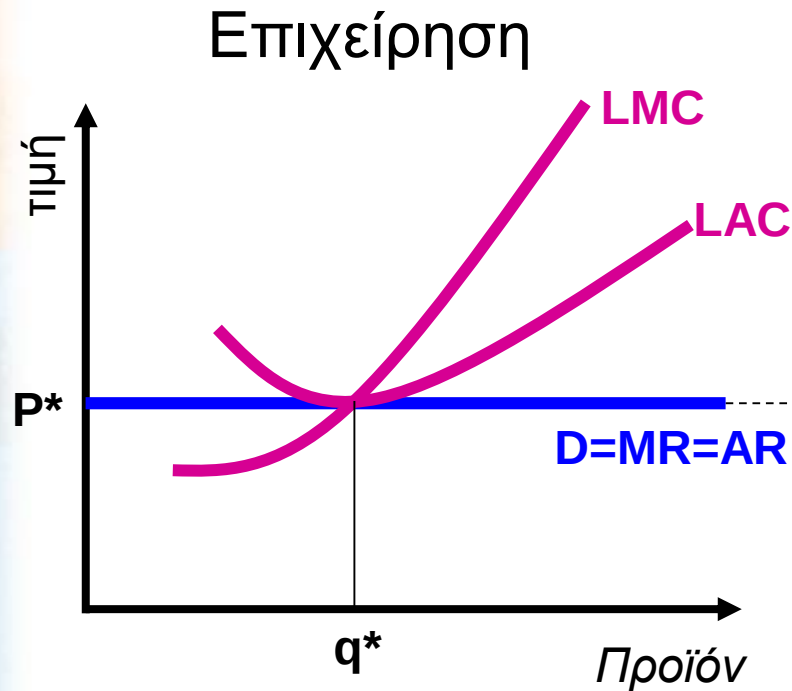
- Στην τιμή P_3 (σημείο C) η επιχείρηση πραγματοποιεί ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΚΕΡΔΗ.
- Πάνω από την τιμή P_3 (σημείο C) η επιχείρηση πραγματοποιεί κέρδη που υπερβαίνουν το κόστος ευκαιρίας του κεφαλαίου στη βραχυχρόνια περίοδο.
- Μεταξύ των P_1 και P_3 (A και C), η επιχείρηση έχει ζημία βραχυχρόνια αφού η τιμή είναι χαμηλότερη από το μέσο συνολικό κόστος, αλλά παραμένει στην αγορά.
- Κάτω από το P_1 (τιμή κλεισίματος), η επιχείρηση αποτυγχάνει να καλύψει το SAVC και φεύγει από την αγορά.

Η επιχείρηση και ο κλάδος στη βραχυχρόνια περίοδο υπό συνθήκες τέλειου ανταγωνισμού

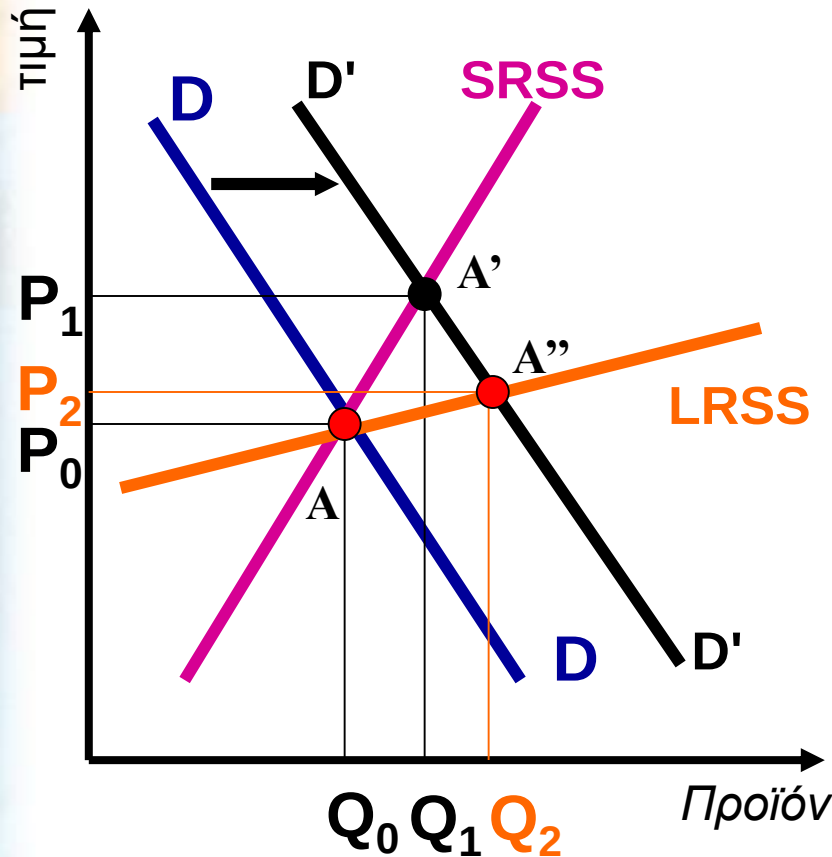
-
- Η τιμή καθορίζεται στο επίπεδο του κλάδου, στο σημείο τομής των καμπυλών ζήτησης και προσφοράς.
 - Η καμπύλη προσφοράς του κλάδου είναι το άθροισμα των ατομικών καμπυλών προσφοράς των επιχειρήσεων.
 - Τα κέρδη αυτά προσελκύουν νέες επιχειρήσεις στον κλάδο.
 - Καθώς όλο και περισσότερες επιχειρήσεις εισέρχονται στην αγορά, η καμπύλη προσφοράς του κλάδου μετατοπίζεται προς τα δεξιά και η τιμή της αγοράς πέφτει.

Μακροχρόνια ισορροπία

Η αγορά βρίσκεται σε μακροχρόνια ισορροπία όταν η αντιπροσωπευτική επιχείρηση πραγματοποιεί κανονικά κέρδη θέτοντας $LMC=MR$ στο ελάχιστο σημείο της καμπύλης LAC. Η μακροχρόνια καμπύλη προσφοράς του κλάδου είναι οριζόντια. Αν η επέκταση του κλάδου οδηγήσει σε αύξηση των τιμών των εισροών (π.χ. μισθοί), η μακροχρόνια καμπύλη προσφοράς δεν θα είναι οριζόντια, αλλά θα έχει θετική κλίση.

Μετατόπιση τη αγοραίας καμπύλης ζήτησης

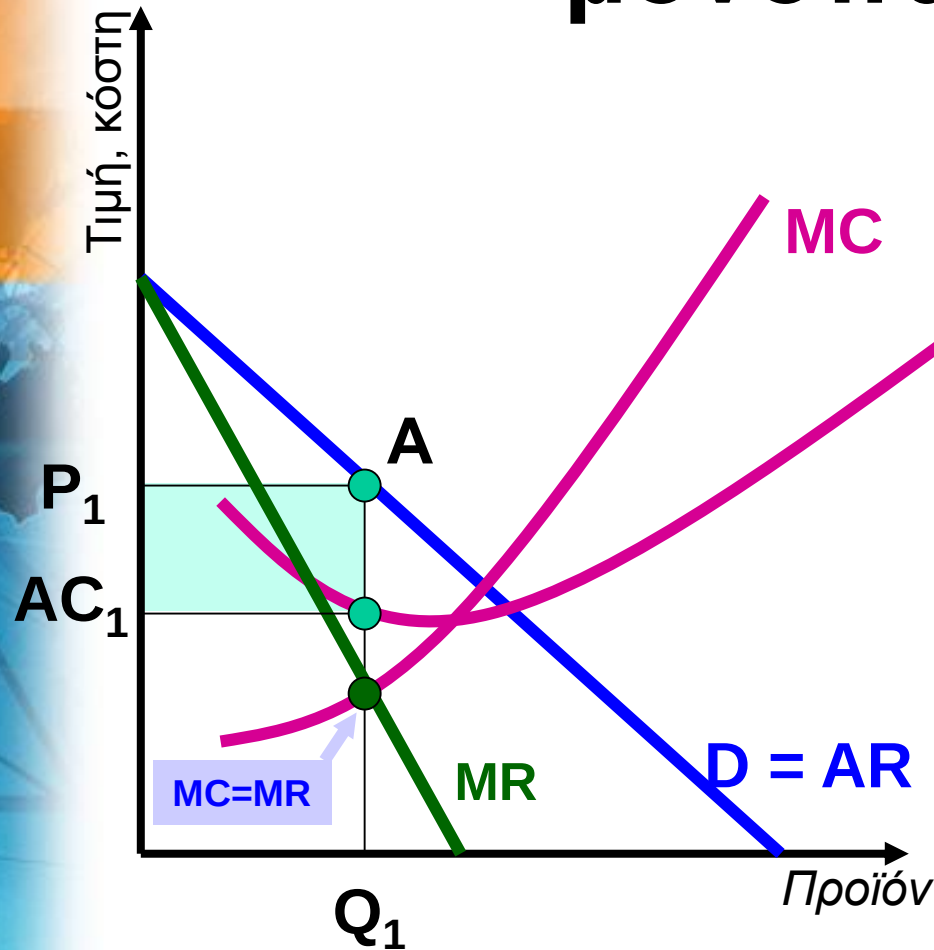

- Έστω μια τέλεια ανταγωνιστική αγορά η οποία βρίσκεται σε ισορροπία στο σημείο A
- Αν η καμπύλη ζήτησης μετατοπιστεί στη θέση D'D' Η νέα βραχυχρόνια ισορροπία θα είναι στο σημείο A'
- Στη μακροχρόνια περίοδο, νέες επιχειρήσεις προσελκύονται στον κλάδο λόγω των κερδών και οι επιχειρήσεις είναι πλέον σε θέση να προσαρμόσουν την εισροή των σταθερών συντελεστών.
- Αν η επέκταση αυτή οδηγήσει σε αύξηση των μισθών, η μακροχρόνια καμπύλη προσφοράς θα έχει θετική κλίση και η αγορά θα ισορροπήσει τελικά στο σημείο A''

Αμιγές Μονοπώλιο

- Ένας μονοπωλητής
 - είναι ο μοναδικός παραγωγός του προϊόντος ενός κλάδου, καθώς και ο μοναδικός δυνητικός παραγωγός.
 - προστατεύεται από κάποιας μορφής εμπόδια εισόδου στον κλάδο.
 - αντιμετωπίζει άμεσα την αγοραία καμπύλη ζήτησης.
 - σε αντίθεση με την περίπτωση του τέλει ανταγωνισμού, το οριακό έσοδο (MR) είναι πάντα μικρότερο του μέσου εσόδου (AR).

Μεγιστοποίηση κερδών του μονοπωλίου

Τα κέρδη μεγιστοποιούνται στο σημείο P_1Q_1 όπου $MC=MR$.

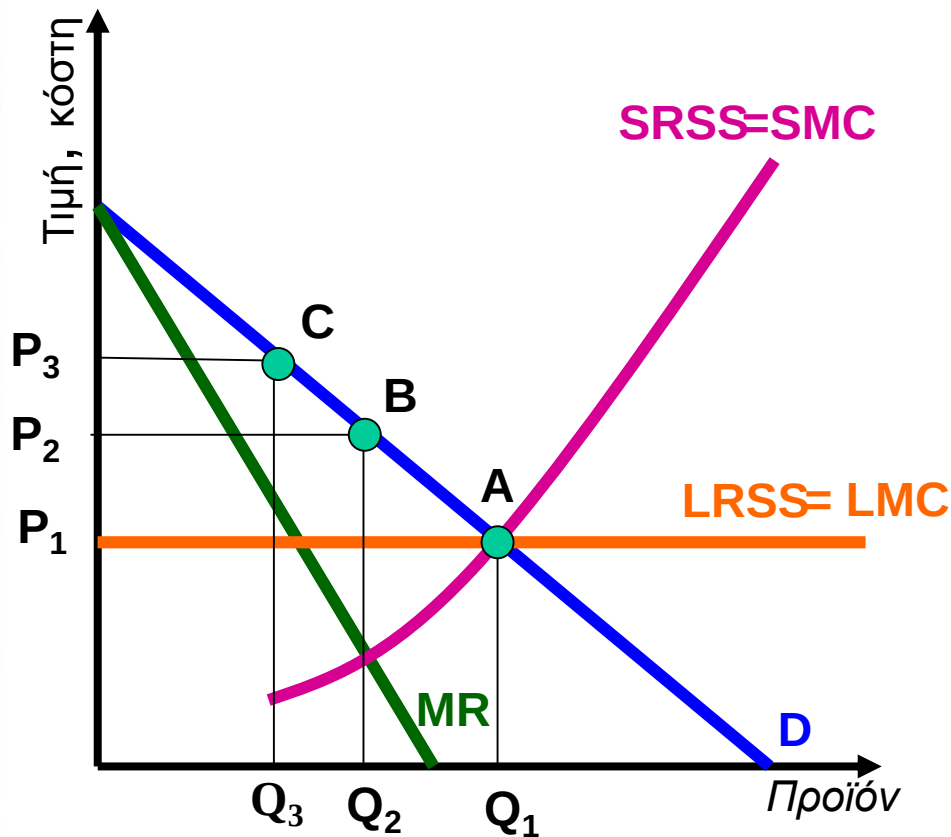
Στο σημείο αυτό το AR είναι μεγαλύτερο του AC , άρα η επιχείρηση πραγματοποιεί κέρδη πέραν του κόστους ευκαιρίας του κεφαλαίου.

Τα εμπόδια εισόδου αποτρέπουν νέες επιχειρήσεις από το να εισέλθουν στον κλάδο.

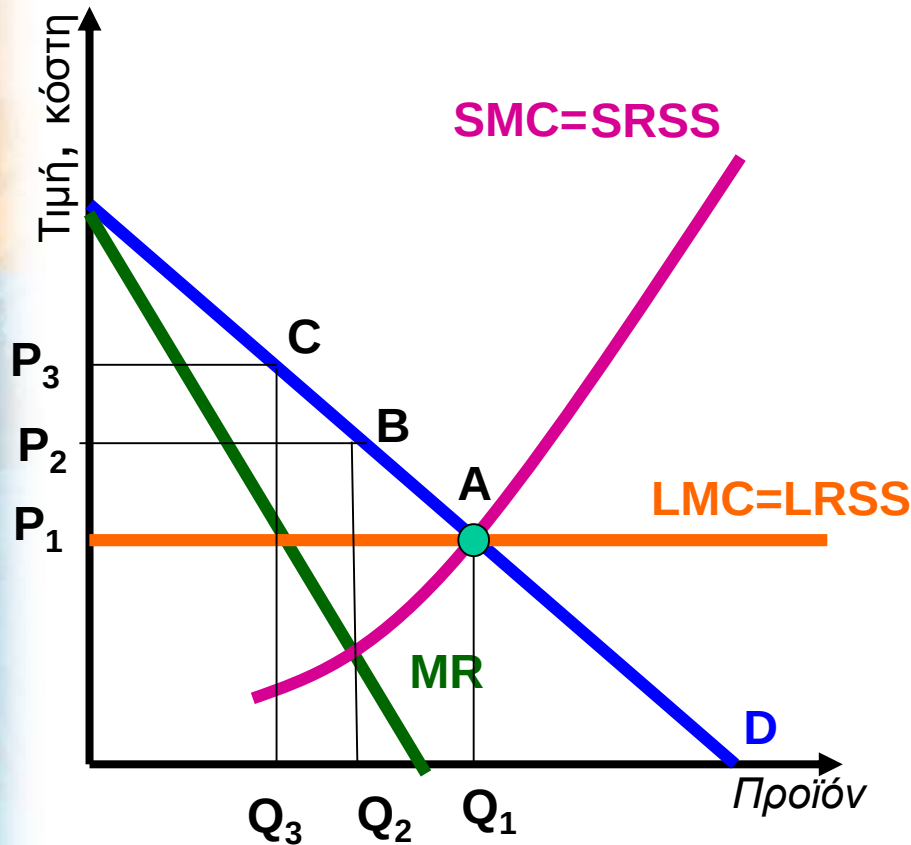
Τα κριτήρια της μονοπωλιακής επιχείρησης που μεγιστοποιεί τα κέρδη της

Μέση συνθήκη							
Οριακή συνθήκη				Βραχυχρόνια		Μακροχρόνια	
MR>MC MR=MC MR<MC				P>SAVC	P<SAVC	P>LAC	P<LAC
Απόφαση για το επίπεδο προϊόντος	Αύξηση Άριστο Μείωση			Παράγει	Κλείνει	Παραμονή στον κλάδο	Έξοδος από τον κλάδο

Σύγκριση μονοπωλίου και τέλειου ανταγωνισμού

Έστω ότι ένας ανταγωνιστικός κλάδος καταλαμβάνεται από έναν μονοπωλητή. Η ανταγωνιστική ισορροπία είναι στο σημείο A, με προϊόν Q_1 και τιμή P_1 . Για τον μονοπωλητή, η μακροχρόνια καμπύλη προσφοράς είναι η καμπύλη LMC, ενώ η βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς είναι η SMC.

Η μονοπωλιακή επιχείρηση εξισώνει το $SMC = MR$ και βρίσκεται σε ισορροπία στο σημείο B.

Στο σημείο A η μονοπωλιακή επιχείρηση αυξάνει την τιμή και μειώνει την ποσότητα.

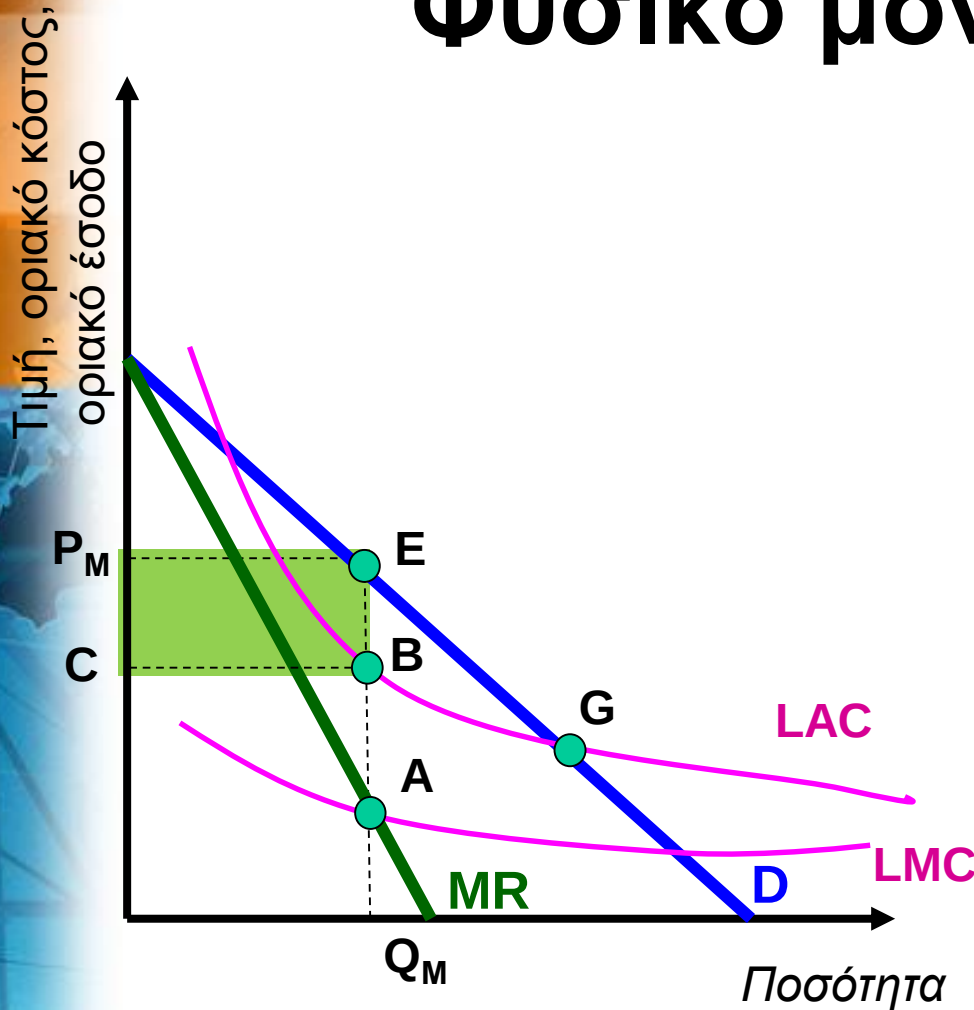
Στη μακροχρόνια περίοδο, η επιχείρηση μπορεί να προσαρμόσει τις υπόλοιπες εισροές και να θέσει $MR = LMC$ και βρίσκεται σε σημείο ισορροπίας στο σημείο C.

Τα μακροχρόνια υπερκανονικά κέρδη δίνονται από την επιφάνεια P_3CEP_1

Σύγκριση μονοπωλίου και τέλειου ανταγωνισμού

- Βλέπουμε λοιπόν ότι, σε σχέση με τον τέλειο ανταγωνισμό, το μονοπώλιο συνεπάγεται
 - υψηλότερη τιμή
 - χαμηλότερο προϊόν
- Χάνει πάντα ο καταναλωτής εξαιτίας του μονοπωλίου;
 - μεταξύ άλλων, αυτό εξαρτάται και από το αν ο μονοπωλητής αντιμετωπίζει την ίδια διάρθρωση κόστους
 - ίσως να υπάρχει η δυνατότητα επίτευξης οικονομιών κλίμακας

Φυσικό μονοπώλιο

- Τα μονοπώλια που απολαμβάνουν μεγάλες οικονομίες κλίμακας-πτωτικές καμπύλες LAC σε όλο το εύρος της κλίμακας παραγωγής – ονομάζονται φυσικά μονοπώλια.
- Η καμπύλη LAC είναι φθίνουσα στο σημείο που τέμνεται από την καμπύλη ζήτησης.
- Πραγματοποιεί κέρδη $P_M C B E$
- Στο φυσικό μονοπώλιο δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά.